

a pak těžce pohlédl na Andreth a řekl: „Ano, Moudrá ženo, možná to tak bylo určeno, že se my Quendi a vy Atani ještě setkáme, dříve než svět zestárne, navzájem si přineseme noviny, a tak se my dozvíme o vaší Naději. Opravdu bylo určeno, Andreth, že zde budeme my dva spolu sedět a promlouvat přes propast, která odděluje naše rody. A ačkoliv se stín stále ještě opevňuje na Severu, my už se ho obávat nebudeme.“

„Přes propast, která odděluje naše rody!“ vykřikla Andreth. „Cožpak nás nespojuje žádný most, jen pouhá slova?“ A zase se rozplakala.

„Možná, že je. Ale jen pro některé. Nevím,“ řekl. „Možná, že je ta propast spíš mezi našimi osudy, protože jinak jsme přece blízcí příbuzní, bližší, než jakákoli jiná stvoření ve světě. A přece je nebezpečné překročit osudem určenou propast. A udělá-li to někdo, nenalezne na druhé straně radost, ale zármutek pro všechny. To si myslím.“

Ale proč říkáš „pouhá slova“? Cožpak slova nepřeklenují propast mezi životy dvou jedinců? Cožpak se mezi námi neuskutečnilo víc, než jen přenos prázdného zvuku? Cožpak si teď nejsme o něco bližší? Ale to je pro tebe, zdá se, malá útěcha.“

„Neprosila jsem se tě o útěchu,“ řekla Andreth. „Proč bych ji měla potřebovat?“

„Protože tě krutý úděl člověka zasáhl jako ženu,“ řekl Finrod. „Nebo si snad myslíš, že to nevím? Cožpak není on mým draze milovaným bratrem? Aegnor *Aikanár*, Jasný Plamen, rychlý a hrdý. A není to dávno, co jste se poprvé setkali a vaše ruce se dotkly ve tmě. Jenže tehdy jsi byla, má drahá, ještě dívkou, odvážnou a hrdou, onoho rána, kdy svítalo nad vysokými horami Dortonionu.“¹⁸

„Jen pokračuj!“ řekla Andreth. „Klidně řekni: a která je teď už jen moudrou a osamělou ženou. A čas, který se jeho ani nedotkl, seslal šediny na tvé vlasy. A laskavě si nech ty důvěrnosti, které si snad on mohl kdysi dovolit.“¹⁹

„Běda!“ vykřikl Finrod. „Mluví z tebe hořkost, milovaná *adaneth*, dcero člověka, která se skrývá za všemi tvými slovy. Nebo to snad není pravda? Kdybych se tě pokoušel utěšovat, stejně bys to považovala za přezíravost od někoho, kdo je na opačné straně osudové propasti. Co ti tedy mohu říci kromě toho, že ti připomenu onu naději, kterou jsi mi prve sama zjevila?“

„Nikdy jsem neřekla, že je to i má naděje,“ řekla Andreth. „A i kdyby byla, stejně bych teď zvolala: Proč ta rána udeřila zde a nyní? Proč bychom vás měli milovat a proč vy byste měli milovat nás, pokud tak činíte, a přece mezi sebou navzájem vytvářet propast?“

„Protože jsme takovými byli stvoření, sestřičko,“ řekl Finrod. „Ale sami jsme se nestvořili a ani my Eldar jsme tu propast nevytvořili. Ne, *adaneth*, nejsme vůči vám přezíraví, ale milosrdní. To slovo se ti nebude líbit. Ale

žeme ani říct, že by to bylo z matematického hlediska „pravděpodobné“. A dokonce i kdyby byla přítomnost biologického života kdekoli v Eä prokázána, přesto by elfí názor, že je Arda dramatickým středem, nebyl vyvrácen, alespoň dokud Arda trvá. Kdyby se prokázalo, že někde existují jiné Vtělené bytosti podobné Dětem Eruovým, samozřejmě by to změnilo úhel pohledu, ale ani tím by elfí náhled nebyl zcela popřen. Elfové by na to mohli odpovědět: „Dobrá, to je jiný Příběh. Není to náš Příběh. Eru nepochybně může rozehrát víc příběhů. Ne vše bylo nastíněno v *Ainulindalë*, nebo má *Ainulindalë* mnohem širší záběr, než víme. Jiná dramata, druhově podobná, ale s odlišným průběhem a s odlišnými výsledky mohla v Eä proběhnout nebo možná ještě proběhnou.“ Ale určitě by dodali: „Zcela jistě však neprobíhají nyní. Drama Ardy je v současnosti ve středu zájmu Eä.“ Je zcela zřejmé, že podle elfí tradice je Drama Ardy jedinečné. Ani v současnosti nemůžeme prohlásit, že to není pravda.

Elfové se v první řadě hluboce zajímali (mnohem hlouběji než lidé) o Ardu, kdežto o Imbar jen okrajově. Zjevně předpokládali, že fyzický svět, Eä, měl kdysi počátek, a bude mít i konec. Že je omezený a konečný ve všech ohledech. Byli přesvědčeni, že všechny věci nebo „díla“, jakkoli jednoduchá a základní, vytvořená ze základní „hmoty“, kterou nazývají *erma*,¹⁴ jsou netrvalá, včetně samotné Eä. Proto se mnohem více zajímali o „Konec Ardy“. Věděli, že jsou omezeni Ardou, ale délka její existence jim nebyla známa. Možná to nevěděli ani Valar. Ještě pravděpodobněji nebyli informováni záměrně z vůle Erua, který se objevuje v elfí tradici, jen aby od svých Děti (od obou Rodů) požadoval dvě věci: aby v Něj věřili a spoléhali se na naději nebo víru v Něho (kterou Eldar nazývají *estel*).

Ale v každém případě, ať už byl konec v Hrubě nastíněn nebo ne, mohl Eru zasáhnout v kterýkoli čas, takže konec nemohl být s jistotou předpovězen. (Byl předznamenán zásahem menšího druhu, jímž byla katastrofa, ve které byl vyhlazen Númenor a fyzický pobyt Valar na Imbaru skončil.) Elfové ve skutečnosti očekávali *katastrofický* konec. Nemysleli si, že by Arda (a rozhodně ne Imbar) zašla pouhým vysílením.

Tuto koncepci však nevtělili do žádného mýtu nebo legendy. (Viz DODATEK 7.)

DODATEK 3

Podle elfí tradice povolil Eru reinkarnaci na zvláštní žádost Manwëho, když se s ním Manwë osobně radil v době, kdy řešil případ Finwëho a Míriel.¹⁵ (Míriel „zemřela“ v Amanu, když se vzdala dalšího tělesného života, a z toho vzešel celý problém nepřírozené rozluky elfí *fëa* a *hröa* a bolestné ztráty elfů, kteří zůstali naživu: Finwë, její manžel, zůstal opuštěn.) Valar nebo Mandos jako hlasatel všech rozkazů, a v mnoha případech i jejich vykonavatel, dostali moc plným právem předvolat do Amanu všechny elfí *fëar* bez domova. Tito elfové dostali možnost zvolit si, zda